ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 7. júna 2007 *

Vo veci C-254/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 16. júna 2005,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Stromsky, splnomocnený zástupca, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Belgickému kráľovstvu, v zastúpení: M. Wimmer, splnomocnený zástupca,

žalovanému,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory K. Lenaerts, sudcovia E. Juhász, R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), G. Arestis a J. Malenovský,

* Jazyk konania: francúzština.

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 8. februára 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojou žalobou sa Komisia Európskych spoločenstiev domáha toho, aby Súdny dvor určil, že Belgické kráľovstvo si tým, že vyžaduje, aby bodové automatické požiarne hlásne systémy, ktoré sú vyrobené alebo uvedené na trh v súlade s právnymi predpismi v inom členskom štáte a ktoré nenesú označenie CE:

— boli v súlade s belgickou normou NBN S 21-100 upravujúcou zostavenie všeobecných bodových automatických požiarnych hlásnych systémov zo septembra 1986, zmenenou a doplnenou jej dodatkom č. 2 z augusta 1996 (ďalej len „norma NBN S 21-100“),

— podliehali schváleniu BOSEC-om (Belgian Organisation for Security Certification), pričom túto prekážku ešte zväčšujú neprimerané náklady takéhoto schválenia, a

— podrobili sa testom a kontrolám súvisiacim s týmto schválením, ktoré v podstate zdvojnásobujú kontroly už vykonané v rámci iných konaní v inom členskom štáte,

nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 28 ES.

Právny rámec

2 Článok 2 nariadenia vlády Francúzskeho spoločenstva z 24. decembra 1990 stanovujúci podrobné pravidlá a postup na získanie osvedčenia o bezpečnosti ubytovacích zariadení existujúcich k 1. januáru 1991 a predpisujúci bezpečnostné normy požiarnej ochrany ubytovacích zariadení (*Moniteur belge* z 21. júna 1991, s. 13999, ďalej len „nariadenie z 24. decembra 1990“) stanovuje:

„Ubytovacie zariadenie možno uviesť do prevádzky až po získaní osvedčenia o bezpečnosti.“

3 Na základe článku 3 uvedeného nariadenia sa toto osvedčenie vydáva po splnení bezpečnostných noriem požiarnej ochrany ubytovacích zariadení, ktoré sú uvedené v prílohe 1 nariadenia.

4 Podľa bodu 7.4.4 uvedenej prílohy všeobecná inštalácia zariadení na bodové automatické hlásenie požiaru musí prebiehať a podliehať kontrole podľa normy NBN S 21-100 a zariadenie musí získať osvedčenie o zhode s uvedenou normou.

5 Článok 158 dekrétu Valónskeho regiónu z 18. decembra 2003 o turistických ubytovacích zariadeniach (*Moniteur belge* z 11. marca 2004, s. 13669) zrušil, pokiaľ ide o Valónsky región, nariadenie z 24. decembra 1990. Ustanovenia posledného uvedeného nariadenia zostávajú uplatniteľné, pokiaľ ide o Bruselský región.

6 Článok 27 nariadenia valónskej vlády z 3. decembra 1998 vykonávajúceho dekrét z 5. júna 1997 týkajúci sa zotavovní, ošetrovateľských zariadení a zariadení dennej starostlivosti pre starších ľudí, ktorým bola zriadená Valónska rada dôchodcov (*Moniteur belge* z 27. januára 1999, s. 2221, ďalej len „nariadenie z 3. decembra 1998“), stanovuje:

„Normy týkajúce sa požiarnej ochrany a poplachu stanovené v prílohe I sa vzťahujú na zotavovne, ošetrovateľské zariadenia a zariadenia dennej starostlivosti pre starších ľudí.

…“

7 V zmysle bodu 0.5 prílohy I nariadenia z 3. decembra 1998:

„Ak sa preukáže prostredníctvom dôkazných dokumentov, že výrobok zodpovedá požiadavkám tohto nariadenia podľa porovnateľných metód skúšok a klasifikácie

účinných v inom členskom štáte Európskeho hospodárskeho spoločenstva, tento výrobok sa považuje za spĺňajúci technické špecifikácie stanovené touto prílohou.“

8 Bod 7.7.1 uvedenej prílohy stanovuje:

„Všeobecné automatické hlásne systémy je potrebné kontrolovať v súlade s belgickou normou NBN S 21-100 ‚Zostavenie bodového automatického požiarneho hlásenia‘. Kontroly sa však musia týkať všetkých častí systému (hlásiče, prevody, opakovacie signálne panely, servozariadenia, atď.).“

9 Norma NBN S 21-100 opisuje pravidlá zostavenia všeobecných bodových automatických požiarnych hlásnych systémov.

10 Bod 4.2 tejto normy nazvaný „Opis“ znie takto:

„Automatický požiarny hlásny systém obsahuje najmä:

— snímače citlivé na niektorú z osobitných vlastností horenia, nazývané hlásiče,

— sieť drôtov a elektrických káblov,

— kontrolný panel určený na ohlasovanie a označenie dotknutej oblasti a povahy problému,

— napájacie zdroje.

Typ tohto zariadenia musí byť v súlade so špecifikáciami európskej CEN alebo belgickými normami a inštalujúci technik, ako aj samotný systém musia mať osvedčenie BOSEC. Všetky súčasti jedného a toho istého systému musia byť kompatibilné.

Do systému možno pridať opakovače, manuálne poplašné zariadenia alebo iné servozariadenia, pokiaľ spĺňajú požiadavky uvedenej normy.

Detekčná súprava alebo konektor musia obsahovať optický výstražný signál.“

11 V zmysle bodu 4.3.1 uvedenej normy nazvaného „Typy hlásičov“:

„Každý typ hlásiča je v súlade so špecifikáciami belgických noriem.“

12 Body 4.4.6 a 4.4.8.2 normy NBN S 21-100 nazvané „Napájacie zdroje“ a „Kabeláž“ určujú vlastnosti, ktorým musia zodpovedať jednak záložné napájacie zdroje a jednak káble bodových automatických požiarnych hlásnych systémov.

Skutkový stav a konanie pred podaním žaloby

13 Komisia informovaná o ťažkostiach, s ktorými sa stretol britský podnikateľ v súvislosti s uvádzaním požiarnych hlásnych systémov na trh v Belgicku, listom z 21. januára 2003 vyzvala Belgické kráľovstvo, aby predložilo svoje pripomienky, pokiaľ ide o podmienky dovozu a uvádzanie bodových automatických požiarnych hlásnych systémov na trh v tomto členskom štáte.

14 Belgické úrady predložili svoje pripomienky listom z 9. septembra 2003.

15 Keďže Komisia zastávala názor, že si Belgické kráľovstvo nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 28 ES, zaslala mu 9. júla 2004 odôvodnené stanovisko, ktorým ho vyzvala, aby prijal opatrenia nevyhnutné na dosiahnutie súladu s týmto stanoviskom v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia.

16 Belgické orgány odpovedali na uvedené stanovisko listom z 9. septembra 2004.

17 Vzhľadom na to, že Komisia nebola spokojná s odpoveďou belgických orgánov, rozhodla sa podať túto žalobu.

O žalobe

Argumentácia účastníkov konania

18 Komisia tvrdí, že nariadenia z 24. decembra 1990 a z 3. decembra 1998 obmedzujú voľný pohyb bodových automatických požiarnych hlásnych systémov, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi vyrobené a uvedené na trh v inom členskom štáte a ktoré nenesú označenie CE.

19 Belgická právna úprava tým, že vyžaduje súlad s normou NBN S 21-100, totiž vylučuje z časti belgického trhu používanie predmetných systémov, ktoré nie sú v súlade s uvedenou normou, zo strany ubytovacích zariadení a domovov dôchodcov. Takto podnikatelia, ktorí vyrábajú alebo uvádzajú na trh tieto výrobky, sa môžu zdržať uvádzania svojich výrobkov na belgický trh alebo môžu byť nútení prispôsobiť ich, aby mali prístup na zmienený trh.

20 Rovnako je to v prípade nariadení Spoločenstva týkajúcich sa ochrany pred požiarom, ktoré podľa informácií belgických orgánov vyžadujú súlad požiarnych hlásičov s normou NBN S 21-100, ako aj administratívnej praxe hasičských zborov, ktoré sa odvolávajú na túto istú normu, keď stanovujú opatrenia na predchádzanie požiarov.

21 Komisia tiež tvrdí, že povinnosť súladu s normou NBN S 21-100 vyplývajúca z belgickej právnej úpravy má za následok, že tieto systémy podliehajú schváleniu BOSEC-om.

22 Nielenže takéto schvaľovacie konanie je samo osebe opatrením s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie zakázané článkom 28 ES, ale okrem toho túto prekážku ešte zväčšuje neprimeraný charakter lehôt a náklady uvedeného konania, ako aj to, že BOSEC neberie do úvahy testy a kontroly už urobené v rámci iných konaní v inom členskom štáte.

23 Belgické kráľovstvo sa bez spochybňovania skutočnosti, že dodržiavanie normy NBN S 21-100 vyplýva tak z právnej úpravy, ktorú uvádza Komisia, ako aj z praxe hasičských zborov, domnieva, že so zreteľom na návrhy zmien, ktoré boli predložené od 30. marca do 30. septembra 2005 na verejné vyjadrenie, a najmä vzhľadom na návrh na zrušenie odkazu na BOSEC ako certifikačnú organizáciu, norma NBN S 21-100 je v súlade s článkom 28 ES a nevytvára už prekážku voľnému pohybu bodových automatických požiarnych hlásnych systémov, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi vyrobené alebo uvedené na trh v inom členskom štáte a ktoré nenesú označenie CE.

24 Ďalej belgické orgány uvádzajú, že táto norma je v súlade s európskymi normami a že neobsahuje dodatočné požiadavky vyžadujúce prispôsobenie alebo zmenu výrobkov, ktoré tvoria súčasť automatických požiarnych hlásnych systémov. Kontrola, ktorej vykonanie ukladá uvedená norma, sa totiž nezameriava na komponenty týchto zariadení, ale výlučne na ich činnosť ako celok.

25 V každom prípade takáto kontrola je odôvodnená dôvodmi verejnej bezpečnosti, ako aj ochranou zdravia a života osôb a zvierat.

26 V tejto súvislosti belgické orgány tvrdia, že ustanovenia normy NBN S 21-100 sú bez rozdielu uplatniteľné a že kontrola zariadení a systémov požiarneho hlásenia, ktorej vykonanie ukladajú, je nutná a primeraná vzhľadom na sledovaný cieľ.

Posúdenie Súdnym dvorom

27 Pokiaľ ide po prvé o požiadavku súladu s normou NBN S 21-100, ktorá vyplýva z belgickej právnej úpravy a z administratívnej praxe niektorých belgických verejných služieb, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry každá obchodnoprávna úprava členských štátov, ktorá môže priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne brániť obchodu v rámci Spoločenstva, sa má považovať za opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie, ktoré je zakázané článkom 28 ES (rozsudky z 11. júla 1974, Dassonville, 8/74, Zb. s. 837, bod 5, a z 5. februára 2004, Komisia/Taliansko, C-270/02, Zb. s. I-1559, bod 18).

28 Prekážky voľného pohybu tovarov, ktoré vyplývajú pri neexistencii harmonizácie právnych predpisov z toho, že na tovary pochádzajúce z iných členských štátov, kde sú v súlade s právnymi predpismi vyrobené a uvedené na trh, sa uplatňujú pravidlá týkajúce sa podmienok, ktorým musia zodpovedať tieto tovary, aj keď sú tieto pravidlá bez rozdielu uplatniteľné na všetky výrobky, tak predstavujú opatrenia s rovnakým účinkom ako tie, ktoré zakazuje článok 28 ES (rozsudky z 24. novembra 1993, Keck a Mithouard, C-267/91 a C-268/91, Zb. s. I-6097, bod 15, a zo 16. novembra 2000, Komisia/Belgicko, C-217/99, Zb. s. I-10251, bod 16).

29 V prejednávanej veci však vyplýva zo samotného znenia bodov 4.2, 4.3.1, 4.4.6 a 4.4.8.2 normy NBN S 21-100, že tá obsahuje nielen pravidlá o kontrole týkajúce sa činnosti zariadení bodových automatických požiarnych hlásnych systémov ako celku, ale tiež technické predpisy, ktorým musia zodpovedať niektoré komponenty týchto systémov.

30 Z toho vyplýva, že v prípade uvádzania výrobkov alebo komponentov na trh v členskom štáte, ktoré boli vyrobené a uvedené na trh v súlade s právnymi predpismi v inom členskom štáte, a pri neexistencii harmonizácie na úrovni Spoločenstva môže mať požiadavka súladu s normou NBN S 21-100, ktorá vyplýva z belgickej právnej úpravy, za následok, že podnikatelia z iných členských štátov sú nútení prispôsobiť svoje prístroje a zariadenia požiadavkám technických noriem alebo predpisov členského štátu, do ktorého sú dovážané, a sú nútení znášať dodatočné náklady súvisiace s takýmto prispôsobením (rozsudky Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 17; z 8. mája 2003, ATRAL, C-14/02, Zb. s. I-4431, bod 63, a Komisia/Taliansko, už citovaný, bod 19), alebo dokonca ich to môže odradiť od uvedenia dotknutých výrobkov na trh v Belgicku (rozsudok z 22. septembra 1988, Komisia/Írsko, 45/87, Zb. s. 4929, bod 19, a Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 18).

31 V tejto súvislosti tvrdenie Belgického kráľovstva, podľa ktorého nie je vôbec nevyhnutné prispôsobiť belgickému trhu výrobky vyrobené alebo uvedené na trh v súlade s právnymi predpismi v iných členských štátoch z toho dôvodu, že norma NBN S 21-100 len preberá technické požiadavky, ktoré sú uvedené v európskych normách série EN-54, nemožno prijať, pretože ako jasne vyplýva tak z odôvodneného stanoviska, ako aj zo žaloby Komisie, táto žaloba sa týka výlučne bodových automatických požiarnych hlásnych systémov, ktoré nenesú označenie CE.

32 Preto požiadavka súladu s vnútroštátnou normou, akou je norma NBN S 21-100, hoci sa bez rozdielu uplatňuje na všetky výrobky, bráni obchodu v rámci Spoločenstva a predstavuje opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie dovozu zakázané článkom 28 ES.

33 Takéto opatrenie môže byť odôvodnené iba dôvodmi všeobecného záujmu vymenovanými v článku 30 ES alebo niektorou z kategorických požiadaviek zakotvených judikatúrou Súdneho dvora za podmienky, že v oboch prípadoch toto opatrenie bolo vhodné na zabezpečenie realizácie sledovaného cieľa a že nešlo nad rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie tohto cieľa (rozsudky ATRAL, už citovaný, bod 64, a z 10. novembra 2005, Komisia/Portugalsko, C-432/03, Zb. s. I-9665, bod 42).

34 Belgické kráľovstvo tvrdí, že povinnosť súladu s normou NBN S 21-100 je odôvodnená dôvodmi verejnej bezpečnosti, ako aj ochrany zdravia a života ľudí a zvierat.

35 Hoci je nespochybniteľné, že takéto dôvody sú medzi tými, ktoré v zmysle článku 30 ES môže uviesť členský štát na odôvodnenie takejto povinnosti, a že za absencie harmonizačných pravidiel prislúcha členským štátom rozhodnúť o úrovni, na akej chcú zabezpečovať ochranu zdravia a života ľudí (rozsudky z 27. júna 1996, Brandsma, C-293/94, Zb. s. I-3159, bod 11, a Komisia/Portugalsko, už citovaný, bod 44), platí však, že výnimka zo zásady voľného pohybu tovarov môže byť odôvodnená na základe uvedeného článku, len ak vnútroštátne orgány preukážu, že zmienená výnimka je nevyhnutná na uskutočnenie jedného alebo viacerých cieľov uvedených v tomto článku a že je v súlade so zásadou proporcionality (rozsudky z 30. novembra 1983, Van Bennekom, 227/82, Zb. s. 3883, bod 40; z 13. marca 1997, Morellato, C-358/95, Zb. s. I-1431, bod 14; ATRAL, už citovaný, bod 67, a Komisia/Taliansko, už citovaný, bod 22).

36 V tejto súvislosti k dôvodom, ktoré môže členský štát uviesť, musia byť priložené primerané dôkazy alebo analýza spôsobilosti a proporcionality obmedzujúceho opatrenia prijatého týmto členským štátom, ako aj presné údaje, ktoré umožňujú podporu jeho argumentácie (rozsudky z 13. novembra 2003, Lindman, C-42/02, Zb. s. I-13519, bod 25; z 18. marca 2004, Leichtle, C-8/02, Zb. s. I-2641, bod 45; zo 7. júla 2005, Komisia/Rakúsko, C-147/03, Zb. s. I-5969, bod 63; zo 16. februára 2006, Rockler, C-137/04, Zb. s. I-1441, bod 25, a Öberg, C-185/04, Zb. s. I-1453, bod 22).

37 V prejednávanej veci je nutné konštatovať, že takéto podklady chýbajú. Belgické úrady sa totiž obmedzujú na tvrdenie, že predmetná povinnosť je bez rozdielu uplatniteľná na vnútroštátne a dovážané výrobky a že spĺňa uvedené podmienky nevyhnutnosti a proporcionality, ako aj na tvrdenie, že cieľom normy NBN S 21-100 je overenie správnosti koncepcie inštalácie zariadenia a zaručenie správnej činnosti systému.

38 Pokiaľ ide po druhé o viazanie bodových automatických požiarnych hlásnych systémov na schválenie BOSEC-om, Belgické kráľovstvo poukazuje na návrh zmeny normy NBN S 21-100, ktorého predmetom je zrušenie odkazu na túto organizáciu.

39 Z tohto hľadiska stačí pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa má existencia nesplnenia povinnosti hodnotiť vo vzťahu ku konkrétnemu členskému štátu ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku a že Súdny dvor nemôže brať do úvahy neskoršie zmeny (pozri najmä rozsudky zo 17. januára 2002, Komisia/Belgicko, C-423/00, Zb. s. I-593, bod 14, a zo 14. júla 2005, Komisia/Nemecko, C-433/03, Zb. s. I-6985, bod 32).

40 V danom prípade je však nepochybné, že ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku Belgické kráľovstvo neprijalo návrh zmeny normy NBN S 21-100 týkajúcej sa odstránenia odkazu na BOSEC ako certifikačnú organizáciu pre bodové automatické požiarne hlásne systémy.

41 Okrem toho Súdny dvor už rozhodol, že požiadavka predchádzajúcej homologizácie tovaru na osvedčenie primeranosti jeho povahy danému účelu obmedzuje prístup na trh členského štátu dovozcu a musí sa teda považovať za opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie dovozu v zmysle článku 28 ES (rozsudok Komisia/Portugalsko, už citovaný, bod 41).

42 Pokiaľ ide o neprimeraný charakter tejto požiadavky, treba uviesť, že v konaní pred podaním žaloby Belgické kráľovstvo pripustilo, že prinajmenšom v čase, na ktorý sa vzťahuje táto žaloba, v rámci schvaľovania vydávaného na základe normy NBN S 21-100 a za okolnosti, že neexistovala dvojstranná dohoda s certifikačnou organizáciou členského štátu pôvodu výrobku, BOSEC nezohľadňoval kontroly vykonané v tomto inom členskom štáte. Ako pritom zdôraznila Komisia, Belgické kráľovstvo nepredložilo dôkazy, ktoré by umožnili vyvodiť záver, že sa upustilo od tejto praxe.

43 Pokiaľ ide o náklady súvisiace s týmto schvaľovacím konaním, stačí uviesť, že keďže takéto konanie nevylučuje uloženie testov a kontrol, ktoré už boli vykonané v členskom štáte pôvodu dotknutého výrobku, náklady súvisiace s takýmito testmi a kontrolami musia byť považované za neprimerané.

44 Preto žaloba podaná Komisiou musí byť považovaná za dôvodnú.

45 V dôsledku toho treba určiť, že Belgické kráľovstvo tým, že vyžaduje, aby bodové automatické požiarne hlásne systémy, ktoré sú vyrobené alebo uvedené na trh v súlade s právnymi predpismi v inom členskom štáte a ktoré nenesú označenie CE:

— boli v súlade s belgickou normou NBN S 21-100,

— podliehali schváleniu BOSEC-om, pričom túto prekážku ešte zväčšujú neprimerané náklady takéhoto schválenia, a

— podrobili sa testom a kontrolám súvisiacim s týmto schválením, ktoré v podstate zdvojnásobujú kontroly už vykonané v rámci iných konaní v inom členskom štáte,

si nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 28 ES.

O trovách

46 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

Keďže Komisia navrhla zaviazať Belgické kráľovstvo na náhradu trov konania a Belgické kráľovstvo nemalo úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ho na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Belgické kráľovstvo si tým, že vyžaduje, aby bodové automatické požiarne hlásne systémy, ktoré sú vyrobené alebo uvedené na trh v súlade s právnymi predpismi v inom členskom štáte a ktoré nenesú označenie CE:**

   — boli v súlade s belgickou normou NBN S 21-100 upravujúcou zostavenie všeobecných bodových automatických požiarnych hlásnych systémov zo septembra 1986, zmenenou a doplnenou jej dodatkom č. 2 z augusta 1996,

   — podliehali schváleniu BOSEC-om (Belgian Organisation for Security Certification), pričom túto prekážku ešte zväčšujú neprimerané náklady takéhoto schválenia, a

   — podrobili sa testom a kontrolám súvisiacim s týmto schválením, ktoré v podstate zdvojnásobujú kontroly už vykonané v rámci iných konaní v inom členskom štáte,

   nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 28 ES.

2. Belgické kráľovstvo je povinné nahradiť trovy konania.

Podpisy